

Med lidenskap for økonomifaget

Et intervju med Wendy Carlin, leder for *The CORE project*

Av Ebba Boye



– Undervisningen i økonomi må i større grad reflektere tiden vi lever i, sier Wendy Carlin. Hun er professor ved University College i London og leder et internasjonalt prosjekt for å utvikle et nytt og oppdatert økonomipensum.

De har nettopp lansert en ny pensumbok og en interaktiv e-bok. Alt undervisningsmaterialet, inkludert forelesningsnotater, datasett og oppgavesett, ligger gratis på nett. Med over 5600 registrerte undervisere over hele verden og mer enn 58 deltakende universiteter, har prosjektet hatt stor gjennomslagskraft helt fra starten. Flere eliteuniversiteter i Europa har allerede erstattet pensumbøkene for introduksjonskursene i samfunnsøkonomi, og bruker nå CORE sitt pensum *The Economy*. Alle økonomistudentene

ved Sciences Po i Paris må gjennom «The CORE Curriculum», i tillegg har University College London, Toulouse School of Economics og Humboldt University tatt det nye pensumet i bruk.

Oppmerksomheten og anerkjennelsen fra anerkjente økonomer har vært overveldende. I følge professor Dani Rodrik ved Harvard er CORE-materialet så bra at han har fått igjen lyst til å undervise introduksjons-emner i samfunnsøkonomi. Han mener materialet «er en enorm forbedring fra de eksisterende pensumbøkene. CORE er ikke redd for å ta tak i kompleksiteten i problemene vi står ovenfor».

Hva mener du er galt med dagens introduksjonskurs i økonomi?

Dagens undervisning er for abstrakt og virkelighetsfjern til å gi studentene svar på spørsmålene som gjorde at de valgte å studere økonomi i utgangspunktet. Vi har faktisk spurt studentene om hvorfor de valgte faget, og svarene er overveldende like. Ønsket om å forstå økonomisk ulikhet er det som nevnes oftest. I tillegg nevnes ofte et ønske om å forstå finanskrisen og de økende miljøproblemene, samt produktivitetsutvikling og robotisering.

Introduksjonskursene svarer ikke på disse spørsmålene, men introduserer studentene for relativt tunge matematiske modeller. Eksemplene som skal vise modellenes funksjon og relevans er ofte svært enkle, som for eksempel studenters preferanser mellom pizza og øl. Kombinasjonen av tunge, matematiske modeller og trivielle

eksempler gjør mange studenter demotiverte.

Hva er nytt med tilnærmingen til CORE-prosjektet?

Vi starter med å introdusere komplekse problemstillinger, og viser så frem hvilke verktøy som er nyttige for å analysere spørsmålene presist. CORE tar de viktigste fremskrittene i økonomifaget de siste 30 – 40 årene og løfter de frem til introduksjonskursene.

Med CORE åpner vi med det store bildet, den industrielle revolusjonen, de økonomiske forskjellene mellom land og hvordan økonomien fungerer i relasjon til biosfæren. Vi introduserer så strategisk atferd og modeller med ufullstendig informasjon tidlig i kurset. Spillteori har en sentral plass fordi det hjelper oss å forstå hvordan mennesker tar beslutninger i samspill med andre. Studentene må et stykke ut i pensum før de blir presentert for de første tilbud- og etterspørselskurvene.

Kan du være mer spesifikk – hva gjør CORE-pensumet annerledes?

Ved å løfte frem spillteori og prinsippal-agentteori til sentrum av faget, representerer vi et nytt paradigme. Vi erstatter dermed det gamle paradigmet som har blitt bygget opp med utgangspunkt i Paul Samuelson sin tekstbok fra 1948. Ved å bruke prinsippal-agentteori for å analysere arbeidsmarked og kredittmarked integreres for eksempel ufrivillig arbeidsledighet og kreditt-rasjonering fra starten, noe som er viktig for å analysere konjunkturrendringer.

Nytenkning rundt hvordan vi underviser økonomiske modeller gjør at vi allerede fra første stund kan ta tak i de spørsmålene studentene er engasjerte i. Vi lar for eksempel institusjoner

og lønn – og prissetting komme før vi introduserer markedskryst med gitte priser. En annen innovasjon er at vi fjerner skillet mellom mikro- og makroøkonomi. Standard verktøy som indifferenskurver er fortsatt med, men introduseres sammen med statistikk og aktuelle problemstillinger.

Hva sier arbeidsgiverne til dette? Er ikke folk i sentralbanken og finansdepartementet bekymret for at hvis studentene for eksempel bruker mer tid på å lære historie, blir det ikke tid til å lære verktøyene godt nok?

Bank of England og det britiske finansdepartementet er faktisk blant sponsorene våre, og det er det en god grunn til. Jeg er blitt fortalt at når finanskrisa kom var mange av økonomene der helt uforberedt. De kunne verktøyene sine ut og inn, men når verden var i rask endring visste de ikke lenger hvordan de kunne brukes. Få økonomer hadde et overblikk over de 100 siste årene med økonomiske historie, og var dermed uforberedte på finanskrisen og den påfølgende resesjonen.

Det er også viktig å huske at ikke alle som studerer samfunnsøkonomi skal jobbe innenfor de nevnte institusjonene. Mange skal bli journalister, politikere, samfunnsborgere. Vi har et ansvar for å sikre at økonomiutdanningen gjør studentene i stand til å kommunisere faget sitt med ikke-økonomer. Vi har spurt arbeidsgivere, og de klager over nyutdannede økonomer som ikke er komfortable utenfor den konteksten de er vant til fra universitetet. De kan verktøyene, men er ikke vant til å drive med problemløsning.

Men med mer historie, kompleksitet og samfunn må det være noe som ikke får plass?

Vi ser allerede nå en tydelig tendens til at studenter som fullfører det første året med CORE gjør det bedre enn før i sitt andre studieår, selv om år to er mer tradisjonelt med tyngre matematiske modeller. Jeg tror det handler om motivasjon. Vi har fokus på å engasjere studentene, noe som gjør de mer motiverte for å forstå de matematiske modellene. Problemet i dag er at fagene i anvendt økonomisk analyse kommer sent i studiet og mange gir opp før de kommer til de interessante delene.

Det er kanskje det som har vært målet med det første året? Å sortere ut studenter som ikke er forberedt på å jobbe så teknisk?

Vi tenker i så fall omvendt. Målet er nettopp å endre hvem som velger å fortsette. Vi ønsker at de som startet på studiet fordi de ønsket å forstå hvordan økonomien fungerer, også skal være de som velger å fullføre. Matematikken trenger ikke være et hinder, men det er opp til oss å gjøre studentene motiverte til å forstå matten.

Gå gjerne inn og bla i boken på nett. Vi starter med å forklare teoriene med interaktive grafer, empiriske bevis og historiske eksempler. Etterpå kan studentene trykke frem de matematiske utregningene som ligger bak. Vi opplever at denne metoden skaper engasjement, og et ønske om å forstå teknikken for å kunne forklare fenomener mer presist. Samtidig gjør du ikke materialet helt ugjennomtrengelig for de som er mindre komfortable med utregningene.

Kan du bli en god økonom uten å ta fag i historie, filosofi og sosiologi?

I hvilken grad studenter har mulighet til å velge den typen fag vil variere

mellom ulike studieprogram. Men i introduksjonskurset prøver vi å vise frem hvordan økonomer har mye å lære fra andre fagdisipliner. For å forstå økonomien må vi forstå mennesker, grupper, samhandling og ikke minst må vi forstå makt. Et eksempel er hvordan resultater skal evalueres. Det holder ikke å spørre om utfallet er effektivt, vi må også evaluere om det er rettferdig. Da trenger du filosofenes verktøy for å diskutere rettferdighet.

Vi trenger også studenter med en evne til kritisk tenkning. I pensumet vårt har vi alltid med ulike metoder for å teste om modellene fungerer empirisk. Vi bruker ulike metoder som økonometri, naturlige eksperimenter og internasjonale sammenligninger. Vi oppfordrer studentene til å undersøke ulike forklaringsmodeller, for eksempel når de skal forklare den industrielle revolusjon.

Du nevner at Paul Samuelson utviklet de første pensumbøkene i økonomi slik vi kjenner de i dag. Han underviste ingeniører på MIT, og lot seg inspirere av mekanikken da økonomiske sammenhenger skulle forklares pedagogisk. Hvordan ser du på din rolle som økonom og som pedagog?

Det er viktig at vi ser på oss selv som samfunnsvitere, og ikke ingeniører. Økonomi er et samfunnsfag. Selv ønsket jeg å bli økonom fordi jeg ønsket å forstå sammenhenger i økonomien, jeg var nysgjerrig på hvordan verden fungerte. Økonomifaget har noen fantastiske verktøy. De må stadig forbedres, og vi må stadig inkludere mer historisk innsikt, data og eksperimenter. Jeg ønsker å dele min entusiasme for faget med studentene, og da er det avgjørende at vi klarer å inkludere den siste utviklingen i faget i undervisningen.

Hva slags reaksjoner har dere fått fra økonom-miljøet på at dere kaster rundt på kjernepensummet på denne måten?

Vi har fått overveldende positiv respons. Tusenvis av lærere har registrert seg rundt i verden. Noen bruker opplegget selektivt, og velger ut deler de liker.

Undervisningsopplegget er allerede i kontinuerlig utvikling. Dette er et samarbeidprosjekt, med 20 ulike forfattere av e-boka. Vi har stadig samlinger og evalueringer fra elever, undervisere og arbeidsgivere. Foreløpig har vi primært et opplegg for introduksjonskurset i økonomi, men målet vårt er å utvide til flere kurs. Vi får tilbakemeldinger på at deler av kurset også kan brukes både i masterkurs og på videregående, i tillegg til at det brukes i mer spesifikke emner i miljø, globalisering og ulikhet. Dette er fordelen med å bruke en elektronisk plattform, det gjør det mulig å bruke materialet til å undervise på flere nivå.

Hvorfor har det tatt så lang tid å endre faget?

Det paradigmet som undervises i dag har altså sitt utspring i arbeidet til Paul Samuelson, et paradigme som presset seg frem etter at depresjonen på 1930-tallet førte til krise i faget. Teoriene bygger på den nyklassiske modellen til Marshall og Walras, kombinert med viktige innsikter fra Keynes. Dette er mer eller mindre slik økonomifaget har blitt undervist siden. Faget har utviklet seg massivt, spesielt med spillteori og modeller med ufullstendig informasjon, men det ser man ikke mye til i introduksjonsfagene.

Hvorfor endringen går så sakte må du nesten spørre en sosiolog om. Det er mye treghet i systemet. Folk har en tendens til å undervise slik de selv lærte stoffet, og professorer bruker om igjen sine gamle notater. Men det skjedde noe etter finanskrisen. Folk fikk inntrykk av at økonomene ikke «var på ballen», de var blitt for tilfredse med sine teorier om inflasjonsstyring og fulgte ikke med på oppbyggingen av risiko i økonomien. Krisen fikk mange til å ville ønske endring, og til å jobbe for å forbedre faget.

Press fra studentene har også vært avgjørende. Studentene kom på kontorene våre og fortalte hvordan det var pinlig når venner og familie spurte om finanskrisen og de ikke hadde noen gode svar. De opplevde at de satt på skolebenken og skiftet rundt på kurver, uten at det hjalp dem å forstå den økonomiske kollapsen som foregikk rundt dem. Det er nesten overveldende hvor mange økonomistudenter som ser på økende ulikhet som et av de viktigste spørsmålene i vår tid. Og det gir oss undervisere en utfordring. I de tradisjonelle modellene er ikke ulikhet med som en integrert del, og det har vi prøvd å gjøre noe med.

Robert Solow har sagt at økonomene har blitt for opptatt av symmetrien og elegansen til modellene, og at modellteknikken har fått forrang for substansen. Er det dette du vil til livs?

Ja, det var en fin måte å si det på. Det er en grunn til at boka heter *The Economy*, og ikke *Economics*. Målet er å forstå økonomien, verktøyene i økonomifaget er kun virkemidler.

Les mer på www.core-econ.org